

Simona ANTONESCU

— *Fiction-Ltd* —

**Coborârea
în cetate**

roman

POLIROM
2025

Cuprins

Partea I. Toamna anului 1599	11
Partea a II-a. Primăvara anului 1600	109
Partea a III-a. Toamna anului 1600	185
Epilog	257
<i>Glosar</i>	281

Între el și Dămiana nu se întâmplase nimic așa cum înțeleg oamenii întâmplările, o faptă cu un început și un sfârșit, care poate fi văzută, auzită și povestită. Nu-și vorbiseră, nu se întâlniseră, nu fuseseră schimbate daruri sau zăloage. Ca să fie totul limpede, Bursuc morarul trimisese în iarna aceea numai pe Dămiana la vâltoare, ținând pe Ana acasă, ca pe fetele pentru care se vorbea. Păuna fusese lăsată să o ajute și pe ea, așa cum făcuse și pentru cea mai mare dintre surori, fiind încă prea mică pentru ca mersul ei la vâltoare să fie încurcat cumva cu ieșirea fetei în lume.

Gruia prinsese iute de veste și o păzise de fiecare dată, vestit de câte unul dintre feciorașii aflați în mijlocul încercărilor pentru a intra în ceata junilor. Cobora din Coasta Prundului fără grabă, cu pasul său greoi ca și cum ar fi purtat plumb în cizme, trecea prin fața morii cu căciula în mână, căutând din ochi pe Bursuc și înclinând capul a binețe atunci când îl zărea, străbătea răsântia din fața Porții Ecaterinei și intra în vâltoare hotărât. Rămânea acolo până când Dămiana isprăvea de spălat. Nu se apropiase niciodată de ea, ca să o ajute să urce scoarțele și lepedeele pline de apă în roabă. Bătrânele de pe scămnioară își îndreptau toiegele noduroase în mâini atunci când îl vedeau și atâta ar fi așteptat, ca el să dea cel mai mic semn că a venit pentru Dămiana, câtă vreme morarul se împotrivea.

Gruia o căutase toată iarna și prin șezătorile întinse până-n crucea nopții, sprijinind ușorul ușii cu un umăr și veghind. Flecăreală celor de pe lângă pereți țesea un murmur continuu, un pârâu de munte curgând neîntrerupt, care umplea casa ca o prezență vie, separată de ei toți. Se simțea stingher în odaia care părea să-i îngăduie numai pe cei care știu să sporovăiască. Se mișca greu prin aerul acela închegat de vocile lor blânde și

sigure. Privea la Dămiana, care râdea la toate snoavele aruncate dintr-un colț în altul al șezătorii, privea la cei care istoriseau, apoi la cei care răspundeau cu câte o vorbă și se simțea străin într-o lume care nu avea să-l primească niciodată, de vreme ce era făcută din altă plămădeală decât el. Își închipuia că o ia din mijlocul lor și o duce în munte, unde lucrurile sunt simple și limpezi, unde trupul și mișcările lui deveneau ușoare și sigure.

Dămiana îi simțea privirile îngrijorate și-l liniștea numai din ochi, arătându-i locul liber de lângă ea, ca să vină și să se așeze, ori surâzându-i ca să întărească o înțelegere încheiată fără vorbe între ei.

Gruia nu ar fi avut motiv să se teamă, pentru că toți feciorii de însurat din Șchei știau că Dămiana este a lui. Numai Bursuc morarul nu se împăca cu gândul. Pe când Brașovul începuse a fierbe din pricina apropiatei diete pe care Mihai Viteazul urma să o țină aici, morăreasa își luase inima în dinți și începuse să stăruie pe lângă Bursuc să lase pe Ana la vâltoare, nu era destul că nu o lăsase la nicio șezătoare toată iarna? Cât o să se mai îndărătnicească? Până când Dămiana avea să fugă de-acasă ori Gruia avea să o fure, ținând-o peste noapte acasă la moșu-său și silind cu aceasta pe popa Dan să-i cunune?

Când nu erau în șezători, junii vegheau încercările prin care erau trecuți candidații scoși din catastiful popii Dan, pentru a fi primiți în ceată. Din toamnă până în primăvară, feciorașii puteau fi văzuți ba pe Postăvarul, Stejeriș, Răcădău ori Crucurul Mare, unde trebuiau să trăiască trei zile numai cu ce îi hrănea muntele, ba în podul șurii de pe Coasta Prundului, acasă la vătaf, unde-și făceau postul și sihăstria sub legământul tăcerii, zgândăriți noapte de noapte de juni. Se îngrijeau să

aibă apă de băut și să le fie cald, căci proba frigului încă nu venise. Nu-i lăsa, în schimb, să doarmă, zuruind capete de lanțuri pe acoperișul șurii, slobozind în întunericul podului mulțime de lilioci aduși în sac ori atârând lepedee în bătaia vântului, între crengile fragarului, în noaptea Sfântului Andrei cap-de-iarnă, când vorbesc lupii cu grai de om și strigoii bântuie lumea.

Trupul tău și mintea ta nu sunt același lucru, obișnuiau să le spună junii care-i păzeau cu rândul. Mintea ta spune n-am să dorm, pentru că sunt de strajă, dar trupul nu poate și tu nu știi că el nu poate. Mintea spune n-am să mă mai gândesc la mâncare, acum sunt cu ochii la vrăjmaș, dar trupul trădător se sfârșește de poftă și din clipa aceea este ca și biruit. Mintea ta nu știe care sunt slăbiciunile trupului tău. Nu te cunoști pe tine însuși până când nu-ți duci trupul până la hotarele putinței, ca să vezi ce face acolo. Nu va face ce crede mintea. Trupul tău și mintea ta nu sunt același lucru. De asta vă trimitem pe munte și vă păzim să rămâneți acolo trei zile. De asta vă ținem în frig, fără somn și vă înspăimântăm nopțile. Veți răbda și de sete cum ați răbdat de foame, ca să vă cunoașteți trupul și să știți cu cine mergeți la drum.

Mitruț trecuse cu bine proba sihăstriei, postul și lipsa de somn. De câte ori se întorcea în curțile largi ale lui Simion cojocarul după câte o nouă încercare, frații și tatăl său îi aruncau numai o singură privire, apoi își vedeau de treabă prin cele mai îndepărtate colțuri ale curții. Din spatele ferestrei, Zada urmărea mișcările bărbaților de afară: Mitruț singur pe lângă ulucile ogrăzii de păsări, stingher, căutându-și de lucru, băieții mai mari și Simion țesălând caii și pregătind căruțele, vorbind neîndoielnic despre el, de vreme ce furișau la răstimpuri câte o căutătură spre mezin. Și pe ea o

ajungeau privirile aspre ale cojocarului, țintuind-o în locul în care se afla, ca nu cumva să iasă în prag și să înmoaie inima băiatului, căinându-l și stricându-i zilele de încercări.

Legământul tăcerii și sihăstria îi folosiseră mai apoi la vânătoarea de vulpi. Neacșu îi meșterise o chemătoare în care sufla ca să scoată lătratul lor chirăit, mamă-sa, Zada, îi cususe o scurteică din piei de capră, pentru ca el să aibă mirosul liniștitor al pădurii, să nu sperie vânatul. Luase urma unei vulpi care obișnuia să coboare de pe culmea Crucurului Mare ca să se adape din Valea cu Apă. Vara, vulpii îi plăcea să fure ouăle ieruncilor care-și făcuseră cuib într-un zmeuriș de pe Crucur. Iarna vâna iepuri. Mitruț îi pusese numele Șoimana și începuse pânda la marginea Poienii lui Gheț.

În cea dintâi noapte își încropise un culcuș în scorbura unui fag mai bătrân decât lumea, care mirosea a frunze moarte și a blană de pârși. Dimineața se deșteptase cu picioarele umede, așa că pentru noaptea următoare căutase mai întâi mușchiul de pe trunchiurile copacilor, ca să doarmă la miazăzi. Șoimana sosise la pârâu, își înmuiase botul în firul de apă, dar nu băuse cu adevărat. Ciulise urechile, părul de pe coadă i se zburlise, amușinase în vânt și țâșnise, proptindu-se pe labele dinapoi și dispărând în pădure.

În zilele următoare nu se mai ivise și Mitruț înțelesese că-i simțise mirosul, pesemne vreo pală de vânt bătuse dinspre el, iar vulpea bea acum apă din altă parte. Își părăsise locul de pânda și pornise după ea, sus, către culmea muntelui, spre zmeurișul unde cuibăreau ieruncile. Mâncase numai păstrăvi de fag, măcriș, merișoare și scorușe, felurite rădăcini și o fâță pe care o prinsese cu mâna și o fripsese într-o țepușă. Flămânzea de câteva zile și nu-și mai îngăduia să doarmă noaptele,

se simțea ușor ca pana, iar mintea lui amesteca povești auzite în pruncie cu dorințe de acum și cu întâmplările aievea ale zilei. Ion năzdrăvanul din lut aruncă o dată paloșul spre cer, iar stelele îi făcură loc, să nu le taie, și paloșul a tot urcat un răstimp din cer în cer, până când nu s-a mai văzut.

Ion năzdrăvanul din lut se ivise lângă el și în podul șurii lui Gruia vătaful, pe când Mitruț se afla în mijlocul încercării postului negru. Știa că trebuie doar să bea apă pentru ca el să dispară. Și când în sfârșit paloșul începu să coboare din al șaptelea cer, se îndreptă spre pământ ca fulgerul și într-o clipită reteză capul vulpii. Și când capul se rostogoli la poalele fagilor bătrâni, foșnind prin zmeuriș și sperind ieruncile, ce își luară zborul care încotro, se stârni pe lume un vânt puternic. În jurul lui Mitruț, frunzele uscate alergau, ridicându-se de la pământ și lipindu-se de trunchiurile copacilor, ca niște peceti de ceară arămie. Deasupra, vârfurile înalte se legănau ca trestiile, iar cerul se înnegurase. Ion năzdrăvanul din lut se ivi din nou în mintea lui, dar el scutură capul și îndepărtă închipuirea, pentru că vântul care tulbura pădurea era aievea și furtuna avea să-l ajute să doboare vulpea. Se vânează bine pe vremuială, când animalele își pierd simțurile, mirosul și auzul nu le mai sunt atât de ascuțite. Urcă pieptiș până sus, pe culmea Crucurului, așa fel ca vântul să-i bată din față. Suflă în chemătoare și așteaptă, ascuns în spatele stâncilor. Furtuna se întetea de la un gând al lui la altul.

Șoimana ieși de sub poala pădurii, în vale, Mitruț o văzu pășind încrezătoare printre smocurile de ierburi înalte, asurzită de vântul care-i vâjâia pe la urechi, ademenită de chemătura lui spre stâncile scunde care-l ascunseseră până acum câteva clipe. Soarele scăpat dintr-un nor îi lumina din spate blana cârmâzie. Îi văzu

nimbul de foc din jurul urechilor, botul tremurând ușor și preț de o clipă fu încredințat că îi simte mirosul lipicios și sărat de sudoare de animal care știe că va muri.

Se ridică drept în picioare fără grabă, închise un ochi, culcă urechea pe umăr, privind de-a lungul săgeții, încordă arcul și trase. Vulpea întoarse capul și-l văzu, apoi căzu. Mitruț alergă la ea, sărind prin ierburi și peste jnepenișurile țepoase, scoase săgeata însângerată, se însemnă pe frunte, o șterse de mânecă, o vârî înapoi în tolbă, urcă animalul pe umăr și porni către Șchei. Vulpea era caldă și grea, blana ei aspră pe obrazul lui mirosea sărat a sudoare uscată de animal care a știut că avea să moară. Ion năzdrăvanul din lut îl tăie bucățele pe Zăvod Crai, îl puse în desagi și-l urcă pe șaua calului, spunându-i: „Să-l porți mort pe unde l-ai purtat și viu“. Dar Șoimana găuri desagii, iar din ei cădea ici un os, colo o vână, așa fel că Zăvod Crai se împrăstie pe tot muntele. Diseară avea să mănânce și să doarmă. Deasupra lui, cerul negru cobora tot mai mult pe vârfurile copacilor. Trecu apa Cheșoarei, ocoli Peștera de Lapte și străbătu Poiana lui Gheț, cu gust de pâine pe cerul gurii și mireasmă de ceapă călită în nări. Când ajunse Între Chetre, începu să plouă, dar Mitruț simțea că este deja acasă, așa că-și păstră mersul drept, trupul din care șiroia apă al vulpii părea mai ușor și se contopise cu scurteica lui din piei de capră, ploaia care-i spăla obrazul era caldă și mirosea acrișor a tristețe.

Toată iarna, Mitruț purtase sarica mițoasă, cu lâna pe-afară, la slujba lui din turnul Casei Sfatului, ca să nu-i înghețe mădularele. O lepădase abia de vreo două zile, pentru că pe la prânzișor nu-i mai ieșeau aburi din gură atunci când vorbea. În dimineața aceasta ajunsesse cu nasul roșu în fața lui Herman notarul, dar mai degrabă îndura